

Onderzoeks- en Adviesagenda 2016

Provincie Noord-Brabant

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1	Ambitie en doel.....	3
1.2	Meerjarige thema's.....	4
1.3	Leren van onderzoek en advies.....	5
1.4	Kennisverwerving/onderzoek en kennisontwikkeling.....	6
1.5	BrabantKennis.....	7
1.6	BrabantAdvies.....	7
1.7	Onderzoeks- en adviesvragen 2016.....	8
1.8	Vervolg.....	9
2.	Programma van onderzoek en advies.....	10
2.1	Agenderend/signalerend onderzoek.....	10
2.2	Beleidsvormend onderzoek.....	16
2.3	Evaluatief onderzoek.....	17
2.4	Advies.....	23
	Bijlage 1: Opdrachtverlening PON nieuwe stijl.....	25
	Bijlage 2: Typen onderzoek.....	27
	Bijlage 3: Evaluaties meerjarig in beeld.....	29

1. Inleiding

1.1 Ambitie en doel

Onze ambitie

Brabant is volop in beweging. Met het bestuursakkoord 2015-2019 'Beweging in Brabant' als leidraad willen Gedeputeerde Staten, samen met PS, aan die beweging een bijdrage leveren. Het bestuursakkoord formuleert de uitdagingen van de toekomst. Uitdagingen die te maken hebben met vitaliteit van natuur en (stedelijke) landschappen, circulair maken van de economie, verduurzamen landbouw, versterken van de sociale veerkracht, versnellen energietransitie, organiseren van slimme en duurzame mobiliteit, arbeidsmarkt en economische ontwikkeling.

De maatschappelijke opgaven die we de komende jaren willen realiseren zijn fors. Om dat succesvol te doen, zullen we kansen slim moeten benutten. Ook zullen we dit samen moeten doen. Daarom willen we een (vernieuwende) impuls geven aan de voor Brabant zo kenmerkende samenwerking tussen burgers, maatschappelijke organisaties, overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Wij zijn ervan overtuigd dat we het meest effectief zijn, als we slim en constructief meebewegen met initiatieven uit de samenleving zelf. Om daadwerkelijke doorbraken in de uitvoering te realiseren, moeten we maatschappelijk innoveren, samen dingen uitproberen, durven experimenteren en risico's nemen. Deze grondhouding heeft niet alleen consequenties voor de uitvoering van de ambities maar ook voor de wijze waarop wij noodzakelijke kennis voor die uitvoering verwerven. Wij willen meer en meer toe naar het co-creëren van kennis door samen met maatschappij, bestuur en wetenschap met een vraagstuk aan de slag te gaan. Zo kunnen we maximaal gebruik maken van elkaars kennis. Dit betekent ook dat kennisontwikkeling niet altijd leidt tot een rapport.

Doel

Welke meerjarige thema's spelen deze bestuursperiode? Hoe gaan we de kennis hierover verwerven? Welke concrete onderzoeks- of adviesvragen gaan we oppakken in 2016? Deze vragen staan centraal in deze Onderzoeks- en Adviesagenda.

Deze agenda is door het college voorbereid. Daarmee is de agenda niet 'af'. Wij willen graag samen met u spreken over de thema's, en of u nog ander onderzoek of advies wenst. De Onderzoeks- en Adviesagenda is geen 'statische' weergave van onderzoeks- en adviesvragen, maar een dynamisch en levend document.

De Onderzoeks- en Adviesagenda is tevens de basis voor de opdrachtverlening aan BrabantAdvies¹. Ook wordt met de agenda invulling gegeven aan de basissubsidie van het PON. In bijlage 1 wordt u over dit laatste geïnformeerd.

---

¹ BrabantAdvies is in 2015 ontstaan door de samenvoeging van SER Brabant, de Provinciale Raad voor de Gezondheid en de Provinciale OmgevingsCommissie

1.2 Meerjarige thema's

Bij aanvang van een nieuwe bestuursperiode is het goed te kijken welke meerjarige thema's in de komende bestuursperiode belangrijk zijn voor kennisverwerving/onderzoek en kennisontwikkeling. Thema's die essentieel zijn voor het realiseren van de ambitie van het bestuursakkoord. Deze thema's willen we leidend laten zijn in de invulling van de Onderzoeks- en Adviesagenda in de komende jaren, de prioritering van onderzoeken en in de samenwerkingsverbanden die wij op kennisverwerving/onderzoek en kennisontwikkeling aangaan.

Deze meerjarige thema's zijn in een interne en externe bijeenkomst tot stand gekomen. In de bijeenkomsten zijn tevens waardevolle suggesties meegegeven voor de invulling van de diverse onderzoeken op deze agenda en volgende jaren.

Meerjarige thema's:

- Innovatie
De voortgaande digitalisering en robotisering leiden tot nieuwe technologieën en innovaties op allerlei terreinen (landbouw, mobiliteit, zorg, energie, natuur en milieu, ruimtelijk domein etc.). De provincie wil het 'klooien' en 'uitproberen' stimuleren en het Brabants ecosysteem voor open (sociale en technologische) innovatie van een nieuwe impuls voorzien. Dat vraagt letterlijk om experimenteerruimte, om een test- en ontwikkelingsomgeving en een creatief klimaat, buiten het traditionele laboratorium. Door dit als meerjarig thema te benoemen willen we optimaal leren van andere initiatieven en van ons zelf. Hoe organiseer je als overheid innovatie? De evaluatie-onderzoeken in deze agenda naar financiële en niet-financiële innovatie instrumenten voor het MKB zijn voorbeelden van de invulling van dit thema in 2016.
- Duurzaamheid
Een tweede belangrijke trend is het schaarser worden van grondstoffen. Daardoor zijn we genoodzaakt aandacht te besteden aan het circulair maken van onze economie, het verduurzamen van onze landbouw en het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Op de Onderzoeks- en Adviesagenda 2015 staat een verkennend onderzoek naar de circulaire economie in Brabant. Dit zal waarschijnlijk de opmaat zijn voor vervolgonderzoek.
- Ontwikkeling Brabant Mozaïek
Door demografische en economische ontwikkelingen (waaronder krimp) verandert de dynamiek tussen stad en platteland en steden onderling (ons mozaïek Brabant). Jongeren trekken naar de stad, het platteland vergrijsst, leegstand neemt toe, openbaar vervoer en voorzieningen komen onder druk in de kleine kernen, en het heeft impact op de gezondheid. We zetten in op het met elkaar verbinden van stad en platteland o.a. door te kijken naar complementariteit. Onderzoeken op dit thema die op deze agenda staan zijn "Leegstand vastgoed" en "Gezondheid in relatie tot leefbaarheid".

Op deze thema's zoeken wij actief de samenwerking met andere Brabantse kennisinstellingen zoals BrabantKennis, PON en Telos, landelijke kennisinstellingen zoals planbureaus en adviesraden en ons hoger onderwijs.

1.3 Leren van onderzoek en advies

Om als organisatie effectief en efficiënt te werken is het noodzakelijk om continu te leren over de effectiviteit van ons handelen. Dit doen we natuurlijk in onze evaluaties, maar kan ook via andere onderzoeken of adviezen.

Om het leren te focussen hebben we een aantal vragen gedefinieerd waar we in elk onderzoek of advies specifiek naar willen kijken. Deze vragen sluiten aan bij de focus van het bestuursakkoord en de aanpak die daarin doorklinkt:

De vragen zijn:

- Hoe hebben we invulling gegeven aan vernieuwende manieren van werken in netwerken (uitnodigend werken)?
- Is de beleidsinzet gedifferentieerd naar waar ons handelen het grootste effect kan sorteren?
- Heeft dit beleid bijgedragen aan het stimuleren van een transitie en/of vergroten van duurzaamheid?

Bij alle vragen is vervolgens de vraag wat we hiervan leren voor het vervolg of andere beleidsvelden.

Deze vragen zijn specificaties van de vragen die bij elke evaluatie aan de orde komen zoals:

- of en in welke mate de gestelde doelen bereikt zijn (de toestand veranderd is);
- of en in welke mate de ingezette instrumenten (output/prestaties) hieraan (naar verwachting) hebben bijgedragen;
- of de provinciale rol van waaruit dit gebeurt nog steeds de meest geëigende rol is;
- of de provinciale middelen op een effectieve en efficiënte manier zijn ingezet.

Een beleidsnota wordt na afloop of tenminste één keer per bestuursperiode geëvalueerd. De evaluatieresultaten dienen als basis om een besluit te nemen over het stoppen met het beleid, samenvoegen van beleidsthema's om zo de integraliteit te bevorderen of het voortzetten van het beleid. In dat laatste geval vormen de evaluatieresultaten de input voor een start-/bijstellingsmoment voor kaderstelling. We streven naar minder, en daardoor meer integrale beleidsnota's en zullen hier in de evaluaties al rekening mee te houden. Veel evaluaties van dit jaar zijn tevens input voor de nieuwe omgevingsvisie in 2018. Evaluaties worden u toegezonden en indien beleid wordt voortgezet besproken bij het startmoment.

1.4 Kennisverwerving/onderzoek en kennisontwikkeling

Het meeste onderzoek op deze agenda wordt uitbesteed bij onderzoeksbureaus waarbij we scherp letten op een goede prijs-kwaliteit verhouding. Onafhankelijkheid van onderzoek is met name bij evaluaties van belang. Omdat we het leren centraal stellen, zijn in 2015 de meeste evaluaties uitgevoerd onder collegiaal opdrachtgeverschap. Dit houdt in dat een andere directeur dan de eigen clusterdirecteur/-manager opdrachtgever is voor een evaluatie. De collegiaal opdrachtgever stuurt vanaf een bepaalde afstand en dat zorgt voor een frisse blik en scherpte in het onderzoek. Het is verrijkend dat er vanuit een andere discipline wordt meegekeken en meegedacht. Over en weer is sprake van leerervaringen. We zetten het werken met collegiaal opdrachtgeverschap bij evaluaties daarom voort in 2016.

Naast het 'sec' doen van onderzoek willen we, zoals bij de ambitie reeds is gedeut, meer en meer toe naar het co-creëren van kennis door samen met maatschappij, bestuur en wetenschap met een vraagstuk aan de slag te gaan. Samen kennis verwerven en ontwikkelen. Zo kunnen we maximaal gebruik maken van elkaars kennis. Dit betekent ook dat kennisontwikkeling niet altijd leidt tot een onderzoeksrapport. Met innovatieve manieren van zowel kennisontwikkeling als kennisdeling zullen we experimenteren. Voorbeelden van deze trajecten lopen nu al. Een goed voorbeeld waarbij intensief en substantieel wordt samengewerkt met diverse onderwijsinstellingen is binnen het programma Mijn Mooi Brabant (tegenwoordig "werkplaats De Gruyter"). Binnen dit programma werken vooral afstudeerders aan praktijk casussen op het gebied van ruimtelijke inrichting en duurzaamheid. Dit is een goed voorbeeld van een netwerk met kennisinstellingen, bedrijven en de provincie, die samenkomen op een externe locatie. Er wordt met veel enthousiasme gewerkt aan concrete uitdagingen, waarbij aan wordt gesloten op de energie van de samenleving.

We werken daarnaast op steeds meer thema's toe naar een meer programmatische, langere termijn samenwerking. Waarbij in vroeg stadium een gezamenlijke koers met partners wordt uitgezet en waarbij een maatschappelijke uitdaging centraal staat. Een voorbeeld van een meer strategische aanpak is de minor opgezet met de HAS, waarbij 65 studenten aan de slag gaan met twaalf projecten binnen de transitie Agrofood. Twee projecten zijn van de provincie en de overige projecten komen van andere partners zoals het bedrijfsleven en de ZLTO. Zo draagt een samenwerking direct bij aan onderwerpen waarop het bestuur in Brabant het verschil wil maken en tegelijkertijd hebben kennisinstellingen concrete projecten voor hun studenten.

1.5 BrabantKennis

BrabantKennis is hét platform waar strategische kennis en informatie van en over Noord-Brabant wordt verzameld, ontwikkeld en gedeeld. BrabantKennis staat voor onafhankelijk vooruitdenken; het bekijkt de toekomst van de Brabantse samenleving vanuit telkens wisselend perspectief, met telkens andere partijen.

Werkprogramma BrabantKennis voor 2015-2016:

- Vooruitdenkerslezing 2015 over de Big Data-revolutie, waarbij we ingaan op de waarde van big data voor het oplossen van de maatschappelijke opgaven van Brabant.
- Trendnacht 2015 over de robotsamenleving. Centraal staat de rol van snelle automatisering op toekomst van werk/werkgelegenheid, landbouw en zorg in Brabant.
- Trendrapportage #SlimBrabant over de impact van de digitale revolutie op economie en samenleving van Brabant.
- De Kijk op Brabant 2015/16: voorbij de cijfers! Vijf laagdrempelige longreads over toekomstgerichte thema's die momenteel in Brabant spelen, zoals: industrie, duurzaamheid, werk, geluk en wonen.
- Toekomstverkenning naar de circulaire economie: op zoek naar circulaire scenario's/toekomstbeelden voor Brabant.

Het cahier Het Nieuwste Brabant (nummer 3) zal gaan over trends, ontwikkelingen en de toekomst van mobiliteit in Brabant; resulterend in bouwstenen voor visie en strategieontwikkeling en is tevens de opmaat voor een (inter)nationale conferentie in samenwerking met onder meer de TU/e.

1.6 BrabantAdvies

BrabantAdvies staat voor het nieuwe adviseren: proactief signalerend, agenderend en consulterend. Het nieuwe adviesstelsel signaleert trends en signalen binnen en buiten Brabant, kijkt kritisch naar ontwikkelingen in de samenleving en spiegelt die aan het provinciale beleid. Hierin zit besloten dat de adviesraden de 'ogen en oren' zijn van de provincie in een steeds complexer politiek-bestuurlijk landschap. Dat betekent weten wat er speelt in de samenleving, bij burgers en bedrijven, en daar de adviezen mede op baseren.

Het nieuwe adviesstelsel is in staat om – naast specifieke advisering vanuit de drie domeinen van de raad – invulling te geven aan intersectorale en multidisciplinaire advisering. Daarmee wordt meebewogen met de fundamentele veranderingen in de samenleving en het openbaar bestuur. Dit nieuwe adviseren wordt gekenmerkt door het organiseren van open, flexibele tijdelijke processen rond adviesvragen.

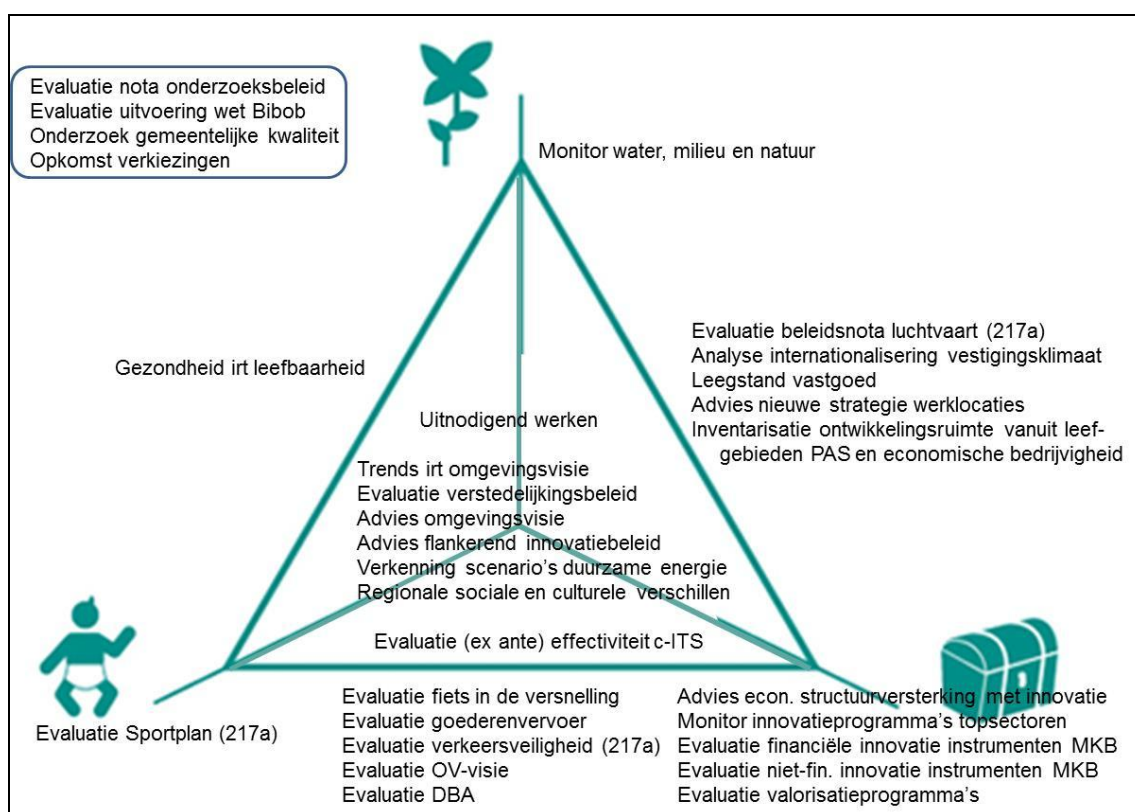
Bij de adviesvragen gaat het om de gevraagde adviezen aan BrabantAdvies. Naast de gevraagde adviezen zoals u die in deze agenda vindt, brengt BrabantAdvies ook

nog ongevraagde adviezen uit. BrabantAdvies zal later dit jaar haar eerste werkplan presenteren.

1.7 Onderzoeks- en adviesvragen 2016

Deze Onderzoeks- en Adviesagenda is gevormd op basis van inventarisatie van de kennisbehoefte intern en is vervolgens in wisselwerking met inspiratie van externen verder aangevuld en aangescherpt. Hoofdstuk 2 geeft een opsomming van de tot nu toe bekende onderzoeken en adviesvragen voor 2016 die nodig zijn voor de vorming of bijsturing van (strategisch) beleid. Overzicht en inzicht maken het mogelijk om onderzoeken af te stemmen en waar mogelijk gezamenlijk op te pakken. De onderzoeken zijn in de tekst geclusterd aan de hand van typen onderzoek die aansluiten bij de beleidscyclus (Signalerend en agenderend onderzoek, beleidsvormend onderzoek en evaluerend onderzoek). Een toelichting hierop vindt u in bijlage 2.

Voor uw totaal beeld hebben we in onderstaande figuur alle onderzoeken en adviesvragen opgenomen waarbij we gebruik hebben gemaakt van de Telos-driehoek (People, Planet, Profit). Zo krijgt u zicht op de inhoudelijke verdeling van het onderzoek.

De onderzoeken en adviezen zijn niet 'mooi' verdeeld over de verschillende inhoudelijke hoeken van de Telos driehoek. En dat is ook logisch. Afhankelijk van de fase van de beleidscyclus is in meer of mindere mate nieuwe kennis dan wel onderzoek nodig. Wanneer het accent op uitvoeren ligt, is minder onderzoek nodig dan dat nieuwe ontwikkelingen vragen oproepen waarvoor beleid opgesteld moet worden. Een viertal onderzoeken links bovenin de figuur zijn niet direct te koppelen aan people, planet en/of profit en staan daarom apart genoemd.

Elke kaderstellende nota wordt eenmaal per bestuursperiode geëvalueerd en aan het eind van de looptijd. Van hieruit is een meerjarig beeld van de evaluaties te maken die de komende jaren zouden moeten plaatsvinden. Het meerjarig overzicht evaluaties is opgenomen in bijlage 3; de evaluaties voor 2016 zijn ook meegenomen in het overzicht met alle voorgenomen onderzoeken en adviesvragen in 2016. Conform de verordening Doelmatigheid en Doeltreffendheid Noord-Brabant zijn onderzoeken ex artikel 217a (Provinciewet) opgenomen. Dit zijn onderzoeken (evaluaties) die gaan over het door Gedeputeerde Staten gevoerde bestuur en kijken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleidsnota's die aan het einde van de looptijd zitten. In 2016 zijn dit er drie (tussen haakjes aangegeven). De overige evaluaties zijn niet direct terug te voeren op de sluiting van de beleidscyclus en worden niet als onderzoeken ex artikel 217a benoemd. De evaluatieresultaten dienen als basis om een besluit te nemen over het stoppen van het beleid of het al dan niet in aangepaste vorm voortzetten van het beleid. Bij een evaluatie kijken we terug naar het lopende beleid met als doel om te leren.

1.8 Vervolg

Na besluitvorming staat het uitvoeren van deze agenda centraal. Uitvoeren op een wijze die past bij ons bestuursakkoord. Echter de Onderzoeks- en Adviesagenda is geen 'statische' weergave van onderzoeks- en adviesvragen, maar een dynamisch en levend document. In de Bestuursrapportage (najaar 2016) kunt u de aanvullingen of wijzigingen op deze agenda vinden. In de jaarrekening 2016 zal vervolgens verantwoording worden afgelegd over de Onderzoeks- en Adviesagenda 2016, inclusief de onderzoeken en adviezen die zijn toegevoegd bij de update in de Bestuursrapportage.

2. Programma van onderzoek en advies

Hieronder vindt u een opsomming van het nu bekende onderzoek in 2016 (paragraaf 2.1 t/m 2.3). Wanneer onderzoeken doorlopen na 2016 dan staat dit aangegeven. Enkele onderzoeken zijn doorgeschoven uit 2015; dan staat dit ook aangegeven. Per onderzoek is zo veel mogelijk aangegeven wat de aanleiding is, de onderzoeksvraag, welk product het zal opleveren, welke partij(en) het (mogelijk) gaat(n) uitvoeren, en reeds beschikbaar onderzoek op dit onderwerp. Verdere uitwerking zal plaatsvinden bij de uitvoering. Paragraaf 2.4 geeft een beknopt overzicht van het programma van advies. De verdere uitwerking van de adviesvragen vindt plaats in het werkplan van BrabantAdvies voor 2016 (definitief medio november 2015).

2.1 Agenderend/signalerend onderzoek

1. Trends en ontwikkelingen in relatie tot de omgevingsvisie

Achtergrond: De Omgevingswet verplicht de provincies één Omgevingsvisie op te stellen, waarin bestaande wettelijk verplichte plannen in opgaan. De Brabantse Omgevingsvisie moet begin 2018 gereed zijn. Met dit onderzoek willen we in beeld brengen welke trends en ontwikkelingen relevant zijn voor het realiseren van onze ambities en doelstellingen in het kader van de omgevingsvisie.

Onderzoeksvragen:

- Welke trends en ontwikkelingen zijn relevant voor het realiseren van onze ambities en doelstellingen in het kader van de omgevingsvisie?
- Waar zitten (nog) kennislacunes en hoe kunnen die worden opgevuld?
- Wat zijn de aanbevelingen (qua inhoud, proces en product) die hieruit vallen te destilleren onder meer voor het Brabantse Omgevingsvisietraject?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Team Kennis en Onderzoek in samenwerking met BrabantKennis.

Reeds beschikbaar onderzoek: Trendanalyses zoals die van Mobiliteit & Infrastructuur en Natuur & Milieu. Relevante landelijke /internationale studies.

2. Uitnodigend werken

Achtergrond: Uitnodigend werken is een belangrijk element binnen de nieuwe rol(len) van de provincie. Met uitnodigend werken willen we samen met andere partners onze (en hun) doelen realiseren. Hoe dat uitnodigend werken vorm krijgt is al verwerkt in de beleidskaders Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMWP) en Brabant Uitnodigend Groen (BrUG). Ook op andere plekken in de provincie is hiermee ervaring opgedaan. Ervaringen die input leveren voor o.a. de Omgevingsvisie. Het onderzoek draagt bij aan het optimaliseren van het werken in en met netwerken om onze beleidsdoelen te realiseren.

Onderzoeksvraag: De provincie wil leren van haar eigen eerste ervaringen en doorgroeien van een bewust onbekwame naar een bewust bekwame organisatie

op het gebied van uitnodigend werken. Welke lessen kunnen we leren van ervaringen elders in het land /de wereld? Wat werkt wel, wat werkt niet? Wat betekent uitnodigend werken voor onze governance, onze (financiële) instrumenten en voor de organisatie.

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Strategische verkenning/kennisrapport met een advies over uitnodigend werken toegespitst op de Brabantse praktijk.

Uitvoering: In samenwerking met/door onderwijsinstellingen en kennisinstituten.

Reeds beschikbaar onderzoek: Evaluatie gebiedsgericht werken (gereed dec. 2015), Zuid-Hollandse NSOB rapport, de via de Brabantse praktijkschool gerubriceerde ervaringen van Brabantse cases, e.d.

3. Regionale sociale en culturele verschillen

Achtergrond: In Het Nieuwste Brabant zien we dat onze provincie als verre van een eenheidsworst wordt gezien. Verschillen worden gemakkelijk benoemd en daarmee waarschijnlijk ook het handelen van de overheid om recht te doen aan deze verschillen. Bij Het Nieuwste Brabant zien we dat schrijvers weinig of geen verdieping meer maken naar de regionale verscheidenheid. Bestaat deze niet meer of is de kennis hierop verdwenen? In de uitvoering van ons beleid vanuit bv het programma gebiedsgericht werken zien we wel verschillen. Daar wordt momenteel de vraag gesteld waarom bij tenders zoals IDOP's, Breedband er in een bepaalde regio veel meer aanvragen binnen komen dan elders. Waarom bepaalde regio's heel gemakkelijk in triple helix werken en andere minder. Wat zit hier achter? Is de sociale samenhang hierop van invloed en is daarmee cultuur van de regio's bepalend voor bijvoorbeeld het genereren van nieuwe leefbaarheidsinitiatieven? Als Brabantse overheid willen wij graag onze kennis hierover vergroten om op deze manier met gedifferentieerd beleid (inzet van instrumenten) effectiever te worden in het behalen van onze provinciale doelen en ambities.

Recht doen aan de culturele en sociale verschillen in de gebieden kan de effectiviteit van provinciaal beleid vergroten. Niet alleen door de inzet van verschillende instrumenten maar ook door als overheid na te denken over de verschillende rollen en deze telkens opnieuw te laten aansluiten bij de sociale en culturele infrastructuur van een gebied kan effectiever dan nu een stap voorwaarts worden gemaakt. Initiatieven op dit terrein laten we graag wetenschappelijk toetsen.

Onderzoeksvragen:

1. Hoe ziet de regionale verscheidenheid op sociaal en cultureel vlak er tussen gebieden in Noord-Brabant uit?
2. Welke invloed hebben sociale en culturele kenmerken van een regio op de (kwaliteit van) resultaten van beleid, samenwerking en initiatief in een regio?
3. Kan het oog hebben voor gebiedsspecifieke sociale en culturele infrastructuur het beleid van de provincie effectiever maken? Niet alleen door de inzet van verschillende instrumenten maar ook door als overheid na te denken over de passende rollen.

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Rapportage.

Uitvoering: In samenwerking met externe partners binnen en buiten Brabant, zoals planbureaus en Telos e.d.

Reeds beschikbaar onderzoek: Indicatoren voor regionale samenhang, Essay van de heer Bijsterveld in het kader van veerkrachtig bestuur, Monitor Sociale veerkracht (2015).

4. Gezondheid in relatie tot leefbaarheid

Achtergrond: In het Bestuursakkoord 2015-2019 is opgenomen dat de landbouwsector zich kan ontplooiën mits ze duurzaam, gezond, diervriendelijk en maatschappelijk geaccepteerd is. Tevens stelt de provincie zich ten doel om de overlast van de intensieve veehouderij tot een aanvaardbaar niveau te laten afnemen.

Onderzoeksvraag: Hoe bepalen we wat een aanvaardbaar niveau van overlast van intensieve veehouderij is?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: In de landelijke Atlas Leefomgeving is basisinformatie opgenomen voor fysieke omgevingsfactoren op de gezondheid, zoals geur en fijnstof.

5. Monitor innovatieprogramma's topsectoren

Achtergrond: Met de innovatieprogramma's wordt invulling gegeven aan een versterking van de economische positie van Brabant, zoals opgenomen het Economisch Programma Brabant 2020. Het gaat om de sectoren: High tech systems/materialen (HTSM), Logistiek, Maintenance, Biobased, Lifesciences en medische technologie, en Agrofood. Om inzicht te krijgen in de mate waarin de provinciale inzet bijdraagt aan de beoogde doelen, is monitoring nodig.

Onderzoeksvraag: Wat zijn goede indicatoren om de doelen van het innovatieprogramma te monitoren?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Monitor.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: Monitors van andere beleidskaders of programma's.

6. Analyse internationalisering vestigingsklimaat Brabant

Achtergrond: De kwaliteit van het vestigingsklimaat wordt bepaald door diverse factoren, deels op het vlak van (harde) voorzieningen en financieel klimaat, deels door meer mensgerichte sellingpoints. Met 'beleving' - hoe zit de regio tussen de oren bij de doelgroep? - kan vaak het verschil worden gemaakt. Als provincie hebben we ons ten doel gesteld om zoveel mogelijk bedrijven & kenniswerkers naar Brabant te trekken. 40% van de bedrijven die zich in Brabant willen vestigen

komt direct via ons eigen netwerk (via de BOM) binnen, in tegenstelling tot eerdere jaren toen dit vooral via het National Foreign Investment Agency liep. Om ons doel te bereiken (zoveel mogelijk kenniswerkers en bedrijven naar Brabant krijgen) en ons beleid daar op aan te passen is een onderzoek naar vestigingsfactoren noodzakelijk.

Onderzoeksvraag: Welke factoren die belangrijk zijn voor de vestiging van kenniswerkers & bedrijven in Brabant zijn er die de provincie Noord-Brabant kan beïnvloeden?

Type onderzoek: Beleidsvormend.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: Op dit thema zijn diverse onderzoeken beschikbaar.

7. Verkenning scenario's voor duurzame energie

Achtergrond: Met het Brabantse Energieakkoord als basis, legt het Bestuursakkoord 2015-2019 een stevig focus op duurzame energie: onze provincie kan en moet schoner en duurzamer worden door nóg meer in te zetten op duurzame energie. Deze transitie staat niet op zichzelf, maar is een maatschappelijke opgave van formaat.

In 2008 is door Telos het onderzoek "Energiek Brabant - Een scenariostudie naar de energievoorziening van Noord-Brabant in 2040" uitgevoerd. Nieuwe ontwikkelingen en inzichten vragen nu om een nieuwe verkenning van scenario's voor duurzame energie om te bezien in hoeverre het huidige energiebeleid, in relatie tot de omgevingsvisie, dient te worden bijgesteld.

Onderzoeksvraag: Scenario's die inzicht geven in mogelijke toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie. Onder andere stimulering van innovatie, ruimtelijke impact spelen daarin een rol.

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: Een aantal regionale verkenningen van mogelijkheden op het gebied van ruimte en energie (in West-Brabant en regio Den Bosch) in 2015.

8. Inventarisatie ontwikkelingsruimte vanuit leefgebieden PAS en geplande economische bedrijvigheid in Brabant

Achtergrond: De economische ontwikkeling van Brabant manifesteert zich door de groei en uitbreiding van bestaande bedrijven. Daarnaast wordt Brabant (internationaal) steeds meer een aantrekkelijke locatie voor vestiging en investering. Om deze groei te faciliteren worden passende werklocaties (her)ontwikkeld en uitgegeven. Doorgaans gaat economische groei gepaard met een toename van de uitstoot van NO₂ en CO₂ en van de vraag naar (grond)water en energie.

Om de doelen van de Natura 2000 gebieden te kunnen realiseren, worden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) voorwaarden gesteld aan de maximaal toelaatbare depositie van stikstof (N) per regio. Deze hoeveelheid bepaalt de economische ontwikkelingsruimte van activiteiten met stikstofuitstoot. Thans zijn alleen de effecten van de natuurtypen binnen Natura 2000 op de beschikbare ontwikkelingsruimte berekend. In sommige delen van de provincie is de ontwikkelingsruimte zo gering, dat nieuwe uitstoot van stikstof, en hiermee de economische groei, nagenoeg uitgesloten is. Nog onbekend zijn de effecten van de leefgebieden van kwetsbare diersoorten (uit de EU Vogel- en Habitatrichtlijn) op de ontwikkelingsruimte. De invoering van de leefgebieden van deze soorten en de effecten die daarmee gepaard gaan, worden pas zichtbaar in 2016.

De kans is groot dat de ontwikkelingsruimte in een groot deel van de provincie door de leefgebieden verder wordt beperkt, vooral vanwege de verspreide ligging van de Natura 2000 gebieden. Daardoor wordt de economische ontwikkeling mogelijk geremd. De extra restricties die de leefgebieden aan stikstofuitstoot stellen in combinatie met reeds gereserveerde ontwikkelruimte voor prioritaire projecten, kan er toe leiden dat er (te) weinig resteert voor andere bedrijven. In Brabant is er voor bedrijventerrein Moerdijk en beoogd bedrijventerrein Cranendonk ontwikkelingsruimte gereserveerd.

Om te kunnen anticiperen op mogelijke belemmeringen voor economische groei, is het van belang om de beschikbare ontwikkelingsruimte na volledig doorvoeren van de leefgebieden te toetsen aan de locaties waar economische groei wordt verwacht.

Onderzoeksvragen:

1. Waar liggen de leefgebieden voor soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn?
2. Waar wordt binnen Brabant een significante toename van bedrijvigheid verwacht?
3. Hoe verhoudt de beschikbare ontwikkelingsruimte zich tot de te verwachten vraag aan ontwikkelingsruimte vanwege toename aan bedrijvigheid in Brabant?
4. Leiden de resultaten van deze inventarisatie tot potentiële knelpunten voor toekomstige bedrijvigheid?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Rapportage.

Uitvoering: In samenwerking met clusters Ruimte, Economie, NWM en met SOVON (begrenzing leefgebieden) en BIJ 12, waar het Aeriusteam is ondergebracht dat in opdracht van het ministerie van EZ de berekeningen uitvoert.

Reeds beschikbaar onderzoek: Het model voor de berekeningen (Aerius) is operationeel.

9. Monitor Natuur, Water en Milieu

Achtergrond: Het BrUG en het PMWP zijn de kaderstellende nota's van de provincie waarin de doelen die we op het terrein van natuur, water en milieu willen behalen zijn opgenomen. We willen een gemeenschappelijke toestandrapportage natuur, water en milieu opstellen, waarin de huidige toestand van natuur, bodem, water en lucht weergegeven. Hiervoor zijn al jarenlange meetreeksen beschikbaar. Dit zijn de harde meetgegevens. Daarnaast zijn er ook de meer zachte gegevens als belevingswaarde of veiligheidsgevoel, of participatie in de uitvoering van provinciale doelen. Hiervoor zijn nog niet altijd indicatoren en meetreeksen beschikbaar. Verder zijn er de overkoepelende onderwerpen als gezondheid, duurzaamheid, en de sociaal-culturele en economische waarden waar nog geen eensluitende indicatoren voor zijn, maar waar vanuit natuur, water en milieu wel een bijdrage aan wordt geleverd. In 2016 willen we eerst de lijst van indicatoren opstellen, en eind 2016 starten met het vullen van de monitor, zodat - conform afspraak met de waterschappen - begin 2017 de toestandrapportage gereed is. De toestandrapportage zal gebruikt worden voor de beleidsevaluaties van zowel PMWP als BrUG die worden opgepakt medio 2017, zodat deze begin 2018 gereed zijn en als input kunnen dienen voor de omgevingsvisie.

Onderzoeksvraag: Wat zijn goede aanvullende toestandindicatoren op het gebied van Natuur, Water en Milieu voor de zachte onderwerpen en nog ontbrekende/aanpalende beleidsterreinen? Welke inzichten levert de monitoring op?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Monitor - Toestand van Natuur, Water en Milieu.

Uitvoering: Intern.

Reeds beschikbaar onderzoek: Diverse andere monitoren op het gebied van Natuur, Water en Milieu.

10. Onderzoek gemeentelijke kwaliteit

Achtergrond: In het Bestuursakkoord staat dat de provincie - aanvullend op de 7 onderwerpen die de Vereniging Brabantse Gemeenten (VBG) heeft aangedragen als handreiking aan de provincie - de kwaliteit van de Brabantse gemeenten integraal en voor alle Brabanders transparant in beeld brengen in nauwe samenspraak met de VBG.

Onderzoeksvraag: in beeld brengen hoe zowel de afzonderlijke de Brabantse gemeenten als de Provincie omgaan met een bepaald maatschappelijk thema. Hiervoor zal elk jaar i.s.m. de VBG een apart thema worden gekozen

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Rapport en presentatie tijdens VBG-jaarbijeenkomst.

Uitvoering: Nader te bepalen, waarschijnlijk deels zelf en deels door een extern bureau en of trainees (deskstudy en interviews).

Reeds beschikbaar onderzoek: Er bestaat op dit gebied al ontzettend veel: VBG/KING-initiatief 'Waarstaatjegemeente.nl', regelmatig COELO-onderzoek, Atlas voor gemeenten (met name economische prestaties), Elsevier-lijstjes over

OZB- en rioolheffingen, PON-onderzoeken, TELOS-onderzoeken en allerlei maatschappelijke initiatieven waar vanuit een bepaald thema of belang een gemeentelijke ranking wordt gemaakt. Om deze reden is het zaak een aanpak te kiezen die voldoende onderscheidend is t.o.v. de bestaande initiatieven, draagvlak heeft bij de gemeenten en met relatief weinig inspanning toch voldoende informatie oplevert.

11. Opkomst verkiezingen – op verzoek van PS

Achtergrond: Een werkgroep uit PS heeft verzocht nader onderzoek te doen naar de opkomst bij verkiezingen. De opkomst bij verkiezingen voor Provinciale Staten is al jarenlang laag en lijkt bovendien nog steeds te dalen. Dit ondanks de aanzienlijke inspanningen om de opkomst juist te bevorderen. Brabant kampt niet alleen met een dalende opkomst (en is daarbij niet uniek). Brabant heeft ook te maken met een zodanig lage opkomst, dat ze de veelal de twijfelachtige eer heeft de laagste opkomst van alle provincie te hebben. De leden van de werkgroep zullen bij de invulling van het onderzoek worden betrokken.

Onderzoeksvraag:

- Welke verklaringen zijn er voor de lage opkomst bij verkiezingen in het algemeen en de verkiezingen voor Provinciale Staten in het bijzonder?
- Wat zijn de effecten van opkomstbevorderende maatregelen en wat kunnen wij leren van andere provincies (en andere overheden)?
- Afhankelijk van de gevonden verklaringen, welke aanknopingspunten biedt dit voor opkomstbevorderende maatregelen?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Team Kennis en Onderzoek (zo mogelijk aangevuld met een stagiair).

Reeds beschikbaar onderzoek: Masterscriptie Joris Broekmeulen naar statistische verklaringen van de opkomst bij verkiezingen in Noord-Brabant in vergelijking met een aantal andere provincies.

2.2 *Beleidsvormend onderzoek*

12. Leegstand vastgoed

Achtergrond: Een aanpak voor leegstandproblematiek wordt op dit moment (2015) uitgewerkt, samen met de betreffende 5O's. Daarbij wordt uitdrukkelijk de relatie gelegd met leefbaarheidsvraagstukken en uiteindelijk met de vitaliteit van een gebied, streek, regio. Belangrijk in de samenwerking is dat iedere partner een volledig en juist beeld van de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van leegstand. Alleen op die manier kan gekomen worden tot een samenhangende, gedragen strategie om dit probleem aan te pakken. Hierdoor ontstaat inzicht en overzicht in de huidige situatie en kunnen we toewerken naar een samenhangende vastgoedstrategie. Belangrijk is ook ontwikkelingen te blijven volgen, het beeld moet dus een dynamisch karakter krijgen.

Onderzoeksvragen:

- Welke feitelijke gegevens dient de kennisstructuur (steeds) te kunnen leveren?
- Hoe kan analyse, conclusie en aanbevelingen vanuit een kennisstructuur worden gerealiseerd?
- Hoe kan e.e.a. organisatorisch worden geborgd en wat is daarbij de rol van de diverse bij de problematiek betrokken partijen?

Type onderzoek: Beleidsvormend.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Aanbesteding liefst in samenwerking met andere O's.

Reeds beschikbaar onderzoek: VNG publicatie "Leegstand te lijf", op gemeenten gericht, maar ook inspirerend voor een Brabantse aanpak. Moderne vormgeving!
Verder: Vrijkomende agrarische bebouwing 2030 en www.herbestemmingnoord: kenniscentrum ten behoeve van cultuurhistorische panden.

2.3 Evaluatief onderzoek

13. Effectiviteit Coöperatieve Intelligente Transport Systemen (c-ITS)

Achtergrond: Slimme mobiliteit is één van de drie pijlers onder de Ambitie Mobiliteit. Veilig en duurzaam zijn de beide andere pijlers. We starten in Brabant met een living lab op het vlak van Smart Mobility – in relatie tot de InnovA58 - en dat is ook (inter)nationaal een voorbeeldproject. Het gaat daarbij vooral om c-ITS, coöperatieve of communicerende toepassingen van data. Door weggebruikers via netwerken van mobiele telefoons of wifi met elkaar te verbinden, kunnen we hen snel adviseren over snelheid, rijstrookkeuze, in- en uitvoegen, werkzaamheden enzovoorts. De doorstroming wordt bevorderd, spookfiles verdwijnen en er kan beter worden ingespeeld op type weggebruikers. Op de Brabantcorridor – van A58, A67 en de verknoping met de A2 het regionale wegennet – gaan we experimenteren met innovatieve ITS-toepassing. Ook binnen het programma Beter Benutten Vervolg zijn smart mobility / c-ITS kernbegrippen voor zowel doorgaande wegen als de bereikbaarheid van steden.

Onderzoeksvraag: Hoe kunnen effecten en resultaten van c-ITS / Smart Mobility op het vlak van doorstroming, veiligheid en leefbaarheid de komende jaren zichtbaar gemaakt worden? Wat draagt c-ITS bij aan het oplossen van knelpunten, het verminderen van ongelukken, verduurzaming van mobiliteit en tevredenheid van weggebruikers? Deze vraagstelling sluit aan op de bevindingen van de Zuidelijke Rekenkamer over Beter Benutten en de landelijke discussie over de effecten van het nieuwe beleid rond innovatie in de mobiliteitswereld.

Type onderzoek: Evaluatief / ex ante evaluatie.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: In samenwerking met kennisinstellingen, zoals TNO e.d.

Reeds beschikbaar onderzoek: In 2014-2015 is een brede verkenning uitgevoerd van Smart & Green Mobility. Door BrabantKennis wordt gewerkt aan een cahier over Smart Mobility (Jan Mengelers) dat vooral de strategische kant belicht ofwel het vergezicht. Meerwaarde van de ex-ante evaluatie is scherp krijgen

indicatoren en impact van c-ITS binnen het brede pakket van mobiliteitsmaatregelen.

14. Verstedelijkingsbeleid

Achtergrond: Als provincie raken we er steeds meer van doordrongen dat de ontwikkelingen die op dit moment gaande zijn in het stedelijk gebied, fundamenteel andere vraagstukken opleveren dan die van de voorgaande decennia. Het betreft maatschappelijke, technologische (bijv. internet), demografische en economische ontwikkelingen. De tijd van hoogconjunctuur en bevolkingsgroei die samenging met de ontwikkeling van grootschalige uitbreiding van het stedelijk gebied (Vinex, regionale bedrijventerreinen, kantorenlocaties, perifere detailhandelslocaties, etc.) is voorbij. Van de strijd om de ruimte zijn we terechtgekomen in een strijd om het programma. Het accent verschuift van bouwen naar (duurzaam) ombouwen (*reset the city*).

De provincie wil goed inspelen op de bovengenoemde veranderende context. Het is daarom van groot belang opnieuw te kijken naar de provinciale rol in het stedelijk gebied. Welke vraagstukken zullen door de verschillende overheden en door de provincie in het bijzonder moeten worden opgepakt en welke niet? Samen met onze partners willen we deze actuele vraagstukken onderzoeken en agenderen en concrete afspraken maken over ieders bijdrage aan het oppakken van deze vraagstukken. Zo wordt duidelijk waaraan de provincie echt kan bijdragen en het verschil kan maken, en waar gemeenten of andere partijen aan zet zijn.

Onderzoeksvraag: Het huidige verstedelijkingsbeleid en bijbehorende instrumenten zijn geformuleerd in een periode waarin de vraagstukken nog gedomineerd werden door de uitbreidingsopgave van het stedelijk gebied. In het kader van de nieuwe omgevingsvisie is herijking nodig: welke instrumenten en provinciale rollen zijn ook in de nieuwe context nog waardevol en welke nieuwe instrumenten, rol, en beleid heeft de provincie nodig gezien de veranderde verstedelijkingsopgave van Brabant. Externe validatie kan daar bij helpen.

Type onderzoek: Evaluatief / Beleidsvormend.

Product: Bouwsteen voor de omgevingsvisie: vorm en proces nader af te stemmen met de omgevingsvisie.

15. Sportplan

Achtergrond: Het Sportplan Brabant loopt af in 2016. Aan dit Sportplan is een investeringsprogramma gekoppeld en een subsidieregeling, die beide lopen tot en met 2016. In het nieuwe bestuursakkoord 2015- 2019 is een focus aangebracht naar evenementen, talentontwikkeling, innovatie en gehandicapten-sport. Samen met een evaluatie van het lopende beleid vormt dit input voor het nieuwe beleid op het gebied van sport.

Onderzoeksvraag: Hoe doelmatig en doeltreffend was het gevoerde beleid op het gebied van sport?

Type onderzoek: Evaluatief (217a).

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: 0-meting en 1-meting over de voortgang van investeringsprogramma sport. Opgesteld door het Mulier instituut.

16. Financiële innovatie instrumenten (effectiviteit voor MKB) – doorgeschoven uit 2015

Achtergrond: Om zicht te krijgen hoe effectief en efficiënt specifieke financiële innovatie instrumenten voor het MKB (waaronder de MIT-regeling) worden ingezet, is een analyse/onderzoek nodig. Dit onderzoek kan worden benut om (de aansturing van) het instrumentarium aan te scherpen. Het gaat hier om de grotere financiële instrumenten om innovatieprojecten van individuele MKB'ers of clusters MKB'ers te ondersteunen.

EZ/de topsectoren zijn in 2013 met de MIT-regeling begonnen, gericht op het MKB, bovenop de kern van het topsectorenbeleid. In 2015 is er een samenwerking ontstaan tussen het Ministerie van EZ, de topsectoren en (bijna) alle regio's. Er is een stelsel neergezet van regionale MIT-programma's (in ons geval voor Zuid-Nederland) en een nationaal vangnet. In 2016 zal de formele evaluatie van de MIT-regeling door het Ministerie van EZ plaatsvinden. Bekeken zal worden hoe we aan dit onderzoek kunnen deelnemen en of financiering vanuit de regio's nodig is.

Onze evaluatiedoelstelling is iets breder: nl. de effectiviteit van MKB-innovatieprojecten, en niet alleen die van MKB-innovatieprojecten binnen het MIT.

Onderzoeksvraag: Wat is de effectiviteit en efficiëntie van verschillende financiële innovatie instrumenten voor het MKB?

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Aanbesteding. Het onderzoek vindt zo veel mogelijk plaats in aansluiting/ afstemming met het Rijk en de andere provincies in Zuid-Nederland.

Reeds beschikbaar onderzoek: Evaluaties van verschillende subsidieprogramma's.

17. MKB ondersteuning in Brabant (niet-financiële innovatie instrumenten)

Achtergrond: Het MKB in Brabant wordt, naast financiële instrumenten, op verschillende manieren ondersteund door de KvK, ROM's, provincies triple-helix organisaties, etc. Om de inzet op deze dienstverlening te kunnen 'rationaliseren', is monitoring nodig. Bedoeling is om hiervoor vooral reeds beschikbare data te gebruiken en te analyseren. De intentie om dit met meerdere partijen samen op te pakken.

Onderzoeksvraag: Welke informatie kunnen we gebruiken om de inzet op niet-financiële ondersteuning MKB te monitoren? Welke inzichten levert de monitoring op?

Type onderzoek: Evaluatief/ Monitoring.

Product: Monitor.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: Monitors van andere beleidskaders of programma's.

18. Valorisatieprogramma's

Achtergrond: In maart 2015 is een landelijk onderzoek gepresenteerd over de mate waarin de valorisatieprogramma's bijdragen aan versterking van het innovatief MKB. Deze programma's richten zich specifiek op startende, innovatieve bedrijven (max. 5 jaar), en dus niet op de gehele doelgroep innovatieve MKB. In het verlengde daarvan bestaat de behoefte aan een onderzoek hoe de Brabantse valorisatieprogramma's vroeg risicokapitaal (zoals preseed en proof-of-conceptleningen) hebben verstrekt, onder welke voorwaarden en wat dan een realistisch toekomstscenario is, zoals mate van revolverendheid en mogelijkheid om regionale fondsen samen te voegen tot één Brabantbreed fonds met gelijke criteria en voorwaarden.

Onderzoeksvraag: Wat is de effectiviteit en efficiëntie van de Brabantse valorisatieprogramma's voor vroeg risicokapitaal, zoals preseed en proof-of-conceptleningen Hoe kunnen we met betrokken partners de preseed en proof-of-conceptfinanciering voor innovatieve starters in Brabant zo effectief mogelijk organiseren en wat is daar voor nodig?

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: Benutten en vermarkten van kennis - Mid Term Review Valorisatieprogramma, Panteia, nov 2014. En het proefschrift: Engaging Scientists - Organising Valorisation in the Netherlands, Stefan de Jong, Rathenau Instituut, sept. 2015.

19. Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant

Achtergrond: In de beleidsnota Luchtvaart (vastgesteld in 2010) staat hoe wij onze taken met betrekking tot luchtvaart invullen en of dit met een veranderende luchtvaartmarkt nog adequaat is. De uitkomsten van de evaluatie in 2016 zullen worden verwerkt in ons beleid.

Onderzoeksvraag: Hoe doelmatig en doeltreffend was het gevoerde beleid op het gebied van Luchtvaart? Is het nodig om het beleid aan te passen vanwege de veranderende luchtvaartmarkt?

Type onderzoek: Evaluatief (217a).

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

20. Dynamische Beleidsagenda 2012-2016

Achtergrond: De overkoepelende/hoofdnota bij M&I is het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) 2006-2020. Dit strategische plan is doorvertaald in 5 beleidsnota's/-kaders:

- Visie Fiets in de versnelling 2009-2020
- Brabants Verkeersveiligheidsplan programma 2012-2016
- Brabantse Strategische Visie Goederenvervoer 2008-2025 (daarin is opgenomen: Visie Brabantse Vaarwegen)
- OV-visie Brabant 2012-2025

- Beleidskader Wegen voor Bereikbaarheid

De Dynamische Beleidsagenda (DBA) is de vertaling van het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) naar het tactische niveau (hierin staan de doelen op hoofdlijnen), verdere uitwerking vindt plaats in de kaders. Afspraak in het PVVP is tweejaarlijks te herijken / evalueren. De laatste keer was in 2012. Evaluatie en herijking wordt bekeken in relatie tot bestuursakkoord 2015-2019 en opstellen Omgevingsvisie.

Onderzoeksvraag: Hoe doelmatig en doeltreffend was het gevoerde beleid? Zijn de doelen dichterbij gekomen? Is het nodig om het beleid aan te passen?

Type onderzoek: Evaluatief

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

21. Visie Fiets in de versnelling 2009-2020

Achtergrond: De visie Fiets in de Versnelling is in 2009 vastgesteld door PS en sindsdien wordt er hard (samen)gewerkt om de fiets een plek te geven in Brabant. Doel is om in 2020 meer mensen op de fiets te krijgen. In 2015 loopt het tweede programma af.

Onderzoeksvraag: In hoeverre heeft de uitvoering van Fiets in de Versnelling bijgedragen aan de doelen als gesteld in de visie Fiets in de Versnelling? Is het nodig om het beleid aan te passen?

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: Verkeerstellingen, 'floating bike data', onderzoeksgegevens m.b.t. ritten in Brabant.

22. Brabants Verkeersveiligheidsplan programma 2012-2016

Achtergrond: Programmafinanciering loopt af in 2015.

Onderzoeksvraag: Hoe doelmatig en doeltreffend was het gevoerde beleid op het gebied van verkeersveiligheid? Is het nodig om het beleid aan te passen? Evaluatie wordt ook bekeken in relatie tot bestuursakkoord 2015-2019.

Type onderzoek: Evaluatief (217a).

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

23. Brabantse Strategische Visie Goederenvervoer (BSVG) (2008-2030)

Achtergrond: In de BSVG is de Visie Brabantse Vaarwegen opgenomen. Programmafinanciering loopt af in 2016. Een tussentijdse evaluatie wordt bekeken in relatie tot bestuursakkoord 2015-2019 en opstellen Omgevingsvisie.

Onderzoeksvraag: Hoe doelmatig en doeltreffend was het gevoerde beleid op het gebied van goederenvervoer? Is het nodig om het beleid aan te passen?

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

24. OV-visie Brabant 2012-2025

Achtergrond: Concessies (op Zuid-Oost na) zijn net verleend. Evaluatie wordt bekeken in relatie tot bestuursakkoord 2015-2019 en opstellen Omgevingsvisie.

Onderzoeksvraag: Hoe doelmatig en doeltreffend was het gevoerde beleid op het gebied van openbaar vervoer? Is het nodig om het beleid aan te passen?

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

25. Nota Onderzoeksbeleid

Achtergrond: De nota Onderzoeksbeleid is vastgesteld in april 2013 in PS. Aan de nota is de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid Noord-Brabant (2-5-2013) gekoppeld. Het instrument van onderzoek, en dan met name beleidsevaluatie, is voor de provincie van belang om een lerende organisatie te zijn. De Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) heeft in 2006, 2008 en in 2012 gekeken naar de toepassing van het instrument onderzoek in onze organisatie. Met de nota Onderzoeksbeleid is invulling gegeven aan de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer. Met de verbetering van de beleidscyclus is ook extra aandacht voor het sluiten van de beleidscyclus gekomen. Dit onderzoek maakt inzichtelijk in hoeverre de provincie Noord-Brabant beschikt over een in opzet en werking bruikbaar systeem van beleidsevaluaties dat ingezet kan worden om kwalitatief goede informatie te genereren over (de doelmatigheid en doeltreffendheid van) de realisatie van beleidsdoelstellingen. Daarbij schenken we aandacht aan de opvolging van de toezeggingen aan de Zuidelijke Rekenkamer naar aanleiding van de rekenkamer-onderzoeken uit 2006, 2008 en 2012.

Onderzoeksvraag: Het onderzoek richt zich op het vastgelegde onderzoeksbeleid: hoe is de organisatorische inbedding van het instrument beleidsevaluatie mede in relatie tot de rest van de beleidscyclus, de aansturing en beheersing van evaluaties, en de kwaliteit, bruikbaarheid en benutting van beleidsevaluaties.

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: Rapporten ZRK: Focus op beleid (2006), Quickscan Evaluatie Informatieve weg (2008) en Beleidsevaluaties provincie Noord-Brabant (vervolgonderzoek) (2012).

26. Uitvoering Wet Bibob – doorgeschoven uit 2015

Achtergrond: De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: Wet Bibob) is een wet die op 1 september 2003 in werking is getreden. De wet beoogt te voorkomen dat de overheid onbewust en/of ongewild criminele activiteiten faciliteert op het moment dat de overheid vergunningen of subsidies verleent, participeert in een vastgoedtransactie of een opdracht aanbesteedt. In 2012 heeft een evaluatie plaatsgevonden. Naar aanleiding van die evaluatie is in januari 2014 aan Provinciale Staten mede gedeeld dat het toepassingsbereik van de Wet Bibob zal worden uitgebreid. Het nieuwe beleid (toepassing van de Wet Bibob bij omgevingsvergunningen bouw, verlenen van subsidies en gunnen van overheidsopdrachten) zou aanvankelijk in het vierde kwartaal 2014 in werking treden, maar uiteindelijk is dat begin 2015 geworden. In de loop van 2016 zal een evaluatie plaatsvinden. Hierbij zal rekening worden gehouden met vertrouwelijkheden.

Onderzoeksvraag: Werkt de uitbreiding van het toepassingsbereik van de Wet Bibob naar behoren? Welke inzichten levert dit op?

Type onderzoek: Evaluatief.

Uitvoering: Aanbesteding.

Reeds beschikbaar onderzoek: 'Evaluatie bibob-beleid provincie Noord-Brabant', GS d.d. 3 juli 2012.

2.4 Advies

Hieronder staat een beknopt overzicht van de onderwerpen waarover de provincie advies vraagt aan "BrabantAdvies" in 2016. De verdere uitwerking van de adviesvragen vindt plaats in het werkplan voor BrabantAdvies voor 2016 (definitief medio november 2015). Daarin is ook ruimte voor ongevraagd advies.

Gevraagde adviezen:

- **Economische structuurversterking met innovatie**

In het bestuursakkoord kiest de provincie voor de structuurversterking van haar economie. Door het versterken van het innovatieve vermogen van de economie werken we aan het toekomstige verdienvermogen van Brabant. Dat vraagt om een zorgvuldige aanpak vanuit de provincie. Dit najaar geven we deze ambities concreet handen en voeten. Een goed actieprogramma wordt gevoed door een goede analyse van de facts and figures van de Brabantse economie. Een advies van BrabantAdvies hoort daar bij.

- **Flankerend innovatiebeleid**

Ook binnen andere onderdelen van de provincie wordt het inzetten van innovatiebeleid gemeengoed (landbouw, mobiliteit, zorg, etc.). Ook hier is advies gewenst. Draagt dit innovatiebeleid ook bij aan het verdienvermogen van Brabant? Welke andere doelen worden met dit innovatiebeleid gerealiseerd? Welke beleid is effectief? Wat betekent dit voor de rol van de provincie bijvoorbeeld als toezichthouder of als facilitator van living labs?

- **Omgevingsvisie**

De in 2018 in werking tredende Omgevingswet schrijft voor dat er één strategisch document, de Omgevingsvisie, moet komen voor de (fysieke) leefomgeving met daarbij maximale aandacht voor burgerparticipatie. In de geest van het integrale karakter van dat strategische document heeft BrabantAdvies al eerder aanbevelingen geformuleerd. Vervolg vraag: welke thema's zouden terug moeten komen in de Omgevingsvisie, en hoe kan daaraan invulling worden gegeven (bijvoorbeeld aan het thema Gezondheid)?

- **Nieuwe strategie werklocaties**

In aansluiting op het door SER en POC uitgebrachte advies (najaar 2015) over de herijking van het programma en provinciaal instrumentarium (aanscherping provinciaal beleid). Op dit moment wordt het programma werklocaties herijkt. Een (nieuw) vastgesteld programma dient echter ook te kunnen worden gemonitord. Hiervoor dienen indicatoren te worden ontwikkeld. Welke indicatoren zijn geschikt om de voortgang te monitoren? Welke aanbevelingen vloeien hier eventueel uit voort voor aanscherping van provinciaal beleid m.b.t. werklocaties?

BrabantAdvies brengt nog een advies uit over de Human Capital Agenda. Op basis daarvan zal bekeken worden of advies over 'Onderkant arbeidsmarkt' noodzakelijk is.

Bijlage 1: Opdrachtverlening PON nieuwe stijl

Aanleiding

Bij de bespreking van het statenvoorstel Kennis en Onderzoek (PS 19/13) heeft u ingestemd met het ombouwen van de subsidierelaties met onze kennispartners (waaronder het PON) naar een meer betrokken en meer professionelere opdrachtgever-opdrachtnemer relatie. Financieel houdt dit in dat de subsidie aan het PON wordt teruggebracht €1,1 miljoen naar € 5 ton met ingang van 2016 (met een inkoopgarantie van 2 ton voor de jaren 2016 en 2017 gezamenlijk). Uitgangspunt is om de subsidierelatie te beperken tot basisactiviteiten van het PON (waarin PON uniek en voor de Brabantse samenleving onmisbaar is). Daarnaast wordt het PON ingezet als marktpartij voor opdrachten die op haar expertiseveld liggen.

Het PON heeft zich in 2015 strategisch en organisatorisch op deze nieuwe situatie voorbereid. Over de invulling van de basissubsidie hebben wij afspraken gemaakt die het PON verder zal uitwerken in het jaarlijkse werkplan. Deze afspraken worden hieronder toegelicht.

Afspraken over de basissubsidie

Wij vragen het PON om inzet te leveren op de volgende onderdelen:

A. Kennisfunctie op orde

Het PON beschikt over kennis op het sociale en culturele domein. Centraal staat het burgerperspectief. De kennis van en over burgers vertaalt het PON in een handelingsperspectief voor bestuurders en beleidsmakers van overheden en maatschappelijke organisaties. Wij vinden het belangrijk dat het PON deze kennis verzamelt en beschikbaar maakt voor Brabant.

Om de kennisfunctie van het PON op orde te kunnen houden zijn datasets en goede instrumenten nodig. In het bijzonder gaat het hier om de Sociale atlas Brabant, BrabantPanel, researchcommunities, en nieuwe methoden en technieken. Samenwerking wordt gezocht met de BrabantDatabank.

Indicatie ureninzet: 15% van de basissubsidie.

B. Vraagstukontwikkeling/trends

Wij vragen het PON om vanuit hun inhoudelijke expertise de werking en gevolgen van majeure en relevante trends voor Brabant in beeld te brengen. Het PON beschikt over data en inzichten over Brabant die vertaling en benchmarking met andere regio's c.q. (inter)nationale ontwikkelingen mogelijk maken. Bovendien heeft het PON toegang tot kennis van de specifieke Brabantse context van maatschappelijke vragen en opgaven. De burger is daarbij uitgangspunt.

Deze trendanalyses zijn bedoeld om nieuwe ontwikkelingen in Brabant te signaleren en te volgen en beschikbaar te maken voor overheden en maatschappelijke organisaties bij hun beleidsvorming. Bijvoorbeeld via kennisdelingsbijeenkomsten, trendrapporten, artikelen in de media.

Indicatie uren inzet: 25% van de basissubsidie.

C. Kennisdeling/ondersteuning derden

Het PON werkt nauw samen met onze netwerkpartners zoals BrabantAdvies, BrabantKennis, steunfuncties welzijn en cultuur. Wij verwachten van het PON dat zij een deel van hun capaciteit beschikbaar stellen voor het bieden van ondersteuning (kennisdeling, deelname begeleidingscommissies, deelname aan debat, samenwerking VBG, vraagbaak) bij werkzaamheden die onze netwerkpartners in onze opdracht uitvoeren.

Bij kennisdeling gaat het om "korte" inbreng van uit het PON (meedenken, meedoen, duiden), niet om het overnemen of uitvoeren van projecten voor anderen. Voor BrabantAdvies vragen wij specifiek om onderzoekscapaciteit vrij te maken, bv in de vorm van researchcommunities.

Indicatie uren inzet: 40% van de basissubsidie.

D. Monitors

Wij vragen het PON om op een aantal kernthema's monitors bij te houden:

- Monitor cultuurparticipatie
- Monitor leefbaarheid/sociale veerkracht
- Monitor sociale participatie
- Monitor transitie in het sociale domein

Het is de bedoeling om deze monitors eenmaal per vier jaar uit te voeren. Voor 2016 staat de monitor Leefbaarheid/sociale veerkracht gepland. Naar aanleiding van nieuwe beleidskaders zal tijdig worden bezien hoe de monitoring voor de komende jaren verder ingevuld gaat worden.

Indicatie ureninzet: 20% van de basissubsidie.

Vervolgstappen

Op basis van de hierboven beschreven afspraken verzoeken wij het PON een werkplan met begroting in te dienen waarin de 4 onderdelen nader worden geconcretiseerd. Na beoordeling en toetsing van het werkplan inclusief begroting wordt voor 15 december 2015 een subsidiebeschikking afgegeven voor 2016.

Bijlage 2: Typen onderzoek

De Onderzoeks- en Adviesagenda maakt onderscheid in verschillende vormen van strategisch onderzoek (zie ook de Nota Onderzoeksbeleid) en adviesvragen. De verschillende typen strategisch onderzoek sluiten aan bij de verschillende fasen van de beleidscyclus:

1. Signalerend en agenderend onderzoek (Act);
2. Beleidsvormend onderzoek (Plan);
3. Evaluerend onderzoek (Check)

Bij het onderzoeksprogramma in hoofdstuk 2 is per onderwerp/onderzoeksvraag steeds aangegeven om welk type onderzoek het gaat.

Uitvoeringsgerichte onderzoeken/monitoren (Do) blijven buiten beschouwing in de Onderzoeks- en Adviesagenda. Te denken valt bijvoorbeeld aan monitoring van de uitvoering van een subsidieregeling. In een enkel geval werkt een monitor agendavormend of signalerend of wordt gestuurd met monitoringsinformatie (bijvoorbeeld over arbeidsmarkt), deze monitors worden wel opgenomen in de Onderzoeks- en Adviesagenda.

Signalerend en agenderend onderzoek

Belangrijk onderdeel van Kennis en Onderzoek is het in kaart brengen van (nieuwe) trends en ontwikkelingen, die de toekomstige maatschappelijk-bestuurlijke agenda van Brabant zullen 'kleuren'. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om 'het detecteren' van voortekenen van verandering, die zich voordoen in de onderstroom van de Brabantse samenleving en pas later manifest ('sterk') worden. Met andere woorden: het vroegtijdig signaleren (en decoderen) van 'zwakke signalen' van wat sociaal, cultureel en economisch in Brabant borrelt en bruist. Onderzoek naar trends, ontwikkelingen en 'zwakke signalen' vinden wij noodzakelijk in verband met het organiseren van inspiratie en innovatiepotentieel voor provinciaal beleid. Te denken valt aan trendrapportages, verkenningen, scenario-analyses, e.d.

Beleidsvormend onderzoek

Het tweede type onderzoek op de Onderzoeks- en Adviesagenda betreft inzet van kennis en onderzoek ten behoeve van beleidsontwikkeling en -uitvoering. Onder een beleidsvormend onderzoek verstaan we strategisch onderzoek dat nodig is om beleidskeuzes te maken bij nieuw beleid en/of nieuwe (ontwikkel)opgaven, maar ook bij de aanpassing van bestaand beleid. Dit onderzoek kan worden ingezet om tot effectieve uitvoering te komen. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om instrumentenkeuze of de neveneffecten van beleid. Een beleidsvormend onderzoek kan gebruikt worden bij het opstellen van een kadernota conform 'Sturen met Kaders'. Een voorbeeld hiervan zijn 'midterm reviews' ten behoeve van de tussentijdse bijsturing van beleid.

Evaluerend onderzoek

Evaluatief onderzoek is veelal ter sluiting van de beleidscyclus. Hieronder vallen de 217a Provinciewet onderzoeken (verantwoording GS richting PS) met dien verstande dat de onderzoeken zich niet alleen richten op doelmatigheid/doeltreffendheid, maar ook gericht zijn op leren.

Daarnaast zijn er evaluaties die meer gericht zijn op het door GS gevoerde bestuur en de manier van werken en niet direct terug te voeren zijn op de (sluiting van de) beleidscyclus.

Opgenomen op de Onderzoeks- en Adviesagenda voor 2016 zijn alle evaluaties die van strategisch belang zijn, dit wil zeggen die een opmaat vormen richting de afweging over al dan niet voortzetting van beleid.

Bijlage 3: Evaluaties meerjarig in beeld

Groen is gerealiseerd; oranje is loopt of voorgenomen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Cluster Cultuur en Samenleving								
- Beleidskader Leefbaarheid@Brabant 2012-2015			X				X	
- Sportplan Brabant 2016					X			
- Cultuuragenda van Brabant is doorvertaald in c.q. hangt samen met:								
• Kunstenplan 2013-2016 (voor professionele kunsten)				X				
✓ Instrument Brabant C fonds						X		
• Beleidskader Innovatie in de Publieke informatievoorziening 2013-2015				X				
• Kaderstellende notitie Monumenten 2011 (nieuw kader Erfgoed)			X				X	
- Provinciale steunfuncties			X			X		
Cluster Natuur en Milieu								
- Provinciaal Waterplan 2010-2015		X		X				
- Provinciaal Milieuplan 2012-2015		X		X				
• Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021						X		
- Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) 2012-2022						X		
✓ Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit & Leefgebieden				X				
✓ Instrument Groen Ontwikkelfonds Brabant						X		
✓ Uitvoering Natuurakkoord/natuurpact rijk – provincies 2011					X*			
✓ Landschappen van Allure (Investeringsagenda van Brabant)							X	
✓ Voortgang PAS (waaronder 1e tranche herstelmaatregelen 2015-2021)							X	
- Nota Handhavingskoers 2013-2016 (verlengd tot 2017)			X			X		
- Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant 2010					X			
Cluster Economie en Internationalisering								
- Economische Programma Brabant 2020 (koepel voor diverse componenten):						X		
Clusters:								
• Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 2020 + Innovatieprogramma Agrofood						X**	X	
• Innovatieprogramma's andere topsectoren (alleen voor Zorgconomie is een aparte Uitvoeringsstrategie 2012-2020)								
Thema's:								
• Uitvoeringsprogramma Strategie bedrijventerreinen en andere werklocaties			X					
• Provinciaal herstructureringsprogramma bedrijventerreinen			X					
• Valorisatieagenda's			X*					
• Brabant in internationaal perspectief: meerjarenstrategie 2012-2015								
• Doorvertaling naar: arbeidsmarktbeleid in een arbeidsmarkt akkoord								
Generieke instrumenten:								
✓ Regionaal Economisch Actie Programma (REAP)				X				

Vervolg op volgende pagina

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
✓ Instrument Innovatiefonds (2 ^e tranche)						X		
✓ Diverse financiële en niet-financiële innovatie instrumenten MKB					X			
✓ BOM Uitvoeringsorganisatie van veel onderdelen van EPB					X***			
- Beleidskader Vrijtijdseconomie 2013-2020						X		
- Kaderstelling Digitale Agenda van Brabant 2013-2020							X	
✓ Instrument Breedbandfonds						X		
- Energieagenda 2010-2020			X				X	
✓ Instrument Energiefonds (2 ^e tranche)						X		
- Nota Samenwerkingsrelaties en Verbonden Partijen (2014)					X****			
Cluster Mobiliteit en Infrastructuur								
- Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) is doorvertaald in 5 beleidsnota's/-kaders:								
• Brabants Verkeersveiligheidsplan 2012-2016					X			
• Visie Fiets in de versnelling 2020				X				
• Brabantse Strategische Visie Goederenvervoer (2009)					X			
• OV-visie Brabant 2012-2025					X			
• Beleidskader Wegen voor Bereikbaarheid (= doorvertaling van rijksbeleid)								
Dynamische Beleidsagenda (DBA) 2012-2016 is de vertaling van het PVVP naar het tactische niveau (hierin staan de doelen op hoofdlijnen), verdere uitwerking in de kaders.	X				X			
Cluster Ruimte								
- Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO) – koepelnota van diverse andere beleidsnota's die al worden geëvalueerd vanuit andere clusters)								
• Verstedelijkingsbeleid (specifiek van toepassing op cluster Ruimte)					X			
Bestuurlijke Organisatie en Toezicht								
- Programma Veerkrachtig Bestuur (is geen kadernota)								
✓ Uitgewerkt in plan van aanpak voor intern gebruik							X	
- Nota Interbestuurlijk Toezicht				X				X
Overig / Interne organisatie								
- Nota Onderzoeksbeleid (2013)					X			
- Uitvoering Wet Bibob	X				X			
- Kadernota ICT-beleid 2013-2015				X				

* Landelijk onderzoek in 2014 door Panteia (waarin provinciale programma's ook zijn meegenomen).

* Landelijke evaluatie geïnitieerd door Ministerie van EZ (uitvoering door PBL).

** Evaluatie UBA (mid term review) in samenhang met het PMWP in 2017.

*** In 2015/2016 zal een landelijke evaluatie plaatsvinden van de ROM's in samenwerking met het Ministerie van EZ.

**** In 2016 zal door de Zuidelijke Rekenkamer de evaluatie van Verbonden Partijen worden opgepakt.